

פסחים כא. (תחילת הפרק) עד כב. (שורה 5)

ביאורי מושגים

חולין שנשחטו בעזרה: 'כי ירחק ממך המקום... וזבחת... ואכלת' - מכאן לומדת הגמרא שמותר לשחוט חולין רק מחוץ לבית המקדש. הגמרא שלנו מביאה מחלוקת בין ר"מ לר' יהודה האם איסור הנאה מחולין שנשחטו בעזרה הוא מהתורה (ר"מ) או מדרבנן (הראשונים נחלקו האם ר' יהודה נחלק גם לגבי איסור השחיטה עצמו (תוס') או רק לגבי איסור ההנאה (רש"י)).

משנה

בזמן שמותר לאכול חמץ:

1. מותר להאכיל לבע"ח.
2. מותר למכור לנכרי.
3. מותר בהנאה.

בזמן שאסור לאכול חמץ:

1. אסור בהנאה.
2. אסור להסיק תנור בחמץ.

כיצד מבערים חמץ?

- ר' יהודה: רק בשריפה.
 חכמים: בכל דרך שמכלה.

המשנה היא כר"ג: כל שעה שמותר לאכול בתרומה (=שעה 5) - מותר לישראל להאכיל חולין לבהמתו. (ולא כר"מ המתיר לכולם לאכול בשעה 5 ואוסר לכולם בשעה 6, ולא כר"י האוסר על כולם לאכול בשעה 5).

המשנה פוסקת כשיטת ב"ה, (ב"ש מתירים למכור לנכרי רק כשברור שיגמרוהו לפני פסח).

חרך את החמץ (בשעה שמותר לאכול חמץ) ובטל טעמו - מותר בהנאה אפילו בפסח.

על אף שאיסור ההנאה בשעה חמישית הינו מדרבנן יש לו תוקף כאיסור תורה.

אפילו ר"י (הסובר שביעור חמץ הוא בשריפה) אוסר ליהנות מהחמץ תוך כדי ביעורו.

חזקיה: הביטוי המדוייק "לא יאכל" - מובנו איסור הנאה. (ניסוחים אחרים של השורש א.כ.ל. פירושם איסור אכילה בלבד).

ר' אבהו: כל ניסוח של השורש א.כ.ל. מובנו הוא איסור הנאה (אא"כ פירט הכתוב אחרת).

מקור איסור הנאה מחמץ בפסח - "ולא יאכל חמץ"

ההוכחה לשיטת ר' אבהו:

ר' יהודה: התורה מלמדת שבנוסף לאיסור אכילה לבדו ("לא תאכל") יש גם איסור לתת במתנה לנכרי ולמכור לגר.

לפי ר"מ: מנבילה. התורה לימדה במיוחד שנבילה מותרת בהנאה (מותר למכור ולתת נבילה לגר ולנכרי), מכאן שכדי להתיר הנאה יש צורך בהיתר מיוחד.

ר"מ: מהמילה "אתו" לומדים שחולין שנשחטו בעזרה אסורים אף בהנאה (ר' יהודה סובר שאיסור זה אינו מהתורה).

לפי ר' יהודה: מטרפה. מהמילה "אתו" - "טרפה לא תאכלו ללבב תשלקון אתו" - לומדים שרק כאן מותר בהנאה אבל בשאר המקומות שנאמר בהם "לא תאכל" אסור אף בהנאה.